

Vanskelighed, som man ikke vilde røre ved. Ja, det er meget rigtigt, at man ikke vil røre derved, thi man *kan* ikke røre ved den; saa snart man begynder at røre ved den Slags Forhold, viser det sig, at det hele i Virkeligheden er umuligt. Som sagt, jeg tror ikke, man kan komme denne Vej her.

Jeg skal imidlertid udtale mig om min Stilling i det hele taget over for en Forbedring af Statens Arbejders Kaar. Jeg staar der ikke paa det Standpunkt, at jeg betragter Statens Forhold til de vedkommende Arbejdere som et Slags Køb af Arbejdet. Staten er ikke Arbejdskøber, saaledes som man ganske vist ikke er utilbøjelig til at betegne Staten i det Forhold. Hvis Staten var Arbejdskøber, maatte Reglen blive den, at Staten købte Arbejdskraften, som man køber enhver anden Vare — selvfølgelig saa god som muligt, men navnlig saa billig som muligt. Dette vil jeg imidlertid ikke gaa ind paa. Det er noget, som private kunne praktisere, ere berettigede til at praktisere og navnlig praktisere paa den Maade, at de holde en fast Arbejds løn for alle deres Arbejdere, fastsat i Forhold til, hvad en dygtig, flink Arbejder normalt kan yde, og saa snart en Arbejder ikke bliver i Stand til at yde den fornødne Arbejdsmængde, afskediger man ham. Jeg ser paa Forholdet saaledes, at Staten staar som Arbejdsgiver og tillige har Forpligtelse til at være en human Arbejdsgiver. Ved Gennemførelsen heraf er der imidlertid forskellige Hensyn at tage. Arbejds lønnen er ikke noget, der kan fastsættes til et bestemt Beløb for alt Arbejdet, uden Hensyn til Arbejdets Beskaffenhed og lige saa lidt til det samme Beløb for samme Arbejde hele Landet over. At Hensyn ved Arbejds lønnens Fastsættelse først og fremmest maa tages til selve Arbejdets Beskaffenhed, behøver jeg ikke nærmere at udvikle. Men dernæst er det fuldt berettiget at tage Hensyn til den enkelte Arbejders Dygtighed og Arbejds evne. Dette Hensyn tages ogsaa i høj Grad af Staten som Arbejdsgiver, men saaledes, at man ikke afskediger de gamle Arbejdere, saa snart deres Arbejdsevne begynder at forringes, men beholder dem, giver dem noget mindre i Dagløn og ind-

skrænker deres Arbejde til det, de kunne præstere; paa denne Maade har man i Virkeligheden en Ordning, der er i høj Grad til Gavn for de paagældende Arbejdere. Men dernæst er der et Hensyn at tage, som Staten ikke paa nogen Maade kan vise fra sig, og det er Hensynet til Egnens sædvanlige Lønningsforhold. Staten maa ikke og bør ikke paa nogen Maade træde op som Konkurrent til andre Arbejdsgivere, saaledes at den sætter Statsarbejdernes Løn væsentlig op over, hvad andre Arbejdsgivere give deres tilsvarende Arbejdere. I den Henseende ere jo Forholdene højst forskellige i de forskellige Egne af Landet. Jeg kan her meddele nogle Oplysninger, som i sin Tid ere indsamlede og sikkert ogsaa have været offentliggjorte; de angaa Aarslønningen for Landarbejderne for 1892. Da var Forholdet dette, at Aarslønningen paa Sjælland var 464 Kr., paa Bornholm 565 Kr., paa Lolland-Falster 514 Kr., paa Fyn 454 Kr. og endelig i Jylland 498 Kr., altsaa i Gennemsnit 485 Kr. om Aaret. Man vil altsaa se, at Aarslønningen var meget forskellig i de forskellige Landsdele. Men gaar man saa til de enkelte Landsdele og da navnlig til den største, Jylland, viser det sig, at der selv inden for Landsdelene er en meget stor Forskel mellem de forskellige Amter, saaledes at f. Eks. Aarslønningen i Ringkøbing Amt var 608 Kr., medens den i Hjørring Amt og til Dels ogsaa i Randers Amt var 410 Kr. Som sagt, dette er et meget væsentligt Hensyn, som Staten bør og maa tage ved Fastsættelsen af Lønningerne. Derfor tror jeg, at den eneste Vej, man kan komme fremad paa, naar man vil søge at løse dette Spørgsmaal — og dertil er jeg villig for mit Vedkommende — er at foretage en Revision af de Lønninger, Staten nu giver sine daglønnede Arbejdere i de forskellige Brancher, og foretage den saaledes, at der derved tages Sigte paa de forskellige Hensyn, jeg her har nævnt. — Revisionen maatte altsaa ske for hver Branche for sig, men tillige paa hvert Sted for sig. Kom man da til det Resultat, at de Lønninger, Staten giver, ere for lave, hvorved jeg mener, at de for det første ikke ere svarende til, hvad andre Arbejdsgivere give, og dernæst, at de ikke